

Národní škola Heřmanova Hut'

1945–1953

Inventář

EL NAD č.: 361

AP č.: 251

Zuzana Kliková

Plasy 2011

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního fondu	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu sestavení archivní pomůcky	5
Seznam použitých pramenů a literatury	6
Inventární seznam	7

I. Vývoj původce archivního fondu

Název Heřmanova Huť se původně vztahoval pouze na železářskou huť, kterou v polovině 19. století založil tehdejší majitel velkostatku Vlkýš, Hermann Dietrich Lindheim. V souvislosti s rozšiřováním tohoto podniku proudilo do Vlkýše, Horních Sekyřan a Dolních Sekyřan velké množství dělníků, horníků, ale také řemeslníků a živnostníků, kteří si v blízkosti hutě stavěli domky. Celý tento komplex nových obydlí se označoval stejně jako závod – Heřmanova Huť. Jednotlivé části Heřmanovy Hutě ležely na katastru tří shora jmenovaných obcí. Pokud se části nacházely na katastru Horních a Dolních Sekyřan, nesly názvy Horní Sekyřany-Novosedly a Dolní Sekyřany-Novosedly.

Děti nově přichozích obyvatel navštěvovaly německou školu při farnosti sv. Martina v Horních Sekyřanech, která však kvůli neustále se zvyšujícímu početnímu stavu žactva přestala vyhovovat, a tak se ředitel hutě Wilhelm Leder rozhodl v Heřmanově Huti založit školu. Záměr se mu podařilo uskutečnit a místodržitelství v Praze dne 4. dubna 1868 povolilo zřízení soukromé německé dvoutřídní školy v Heřmanově Huti pro děti zaměstnanců dolů a hutě z Vlkýše, Heřmanovy Hutě, Horních a Dolních Sekyřan. Dva roky po vydání nového školského zákona č. 62 z roku 1869 byla tato škola zařazena mezi veřejné školy.

Do německé školy v Heřmanově Huti (od roku 1907 ve Vlkýši) a v Horních Sekyřanech docházely také děti z českých rodin, které sem přicházely za prací. Zasluhou správců českých škol Jakuba Anderleho ze Sulislavi a Jana Bárty z Vranova založila pro tyto děti v roce 1890 Ústřední matice školská vlastní školu v Dolních Sekyřanech. Zřízení matiční školy se však stalo zdrojem mnoha konfliktů mezi německou většinou a českou menšinou. V prvním roce existence školy do ní bylo zapsáno 154 dětí, ale po nátlaku ze strany Pražské železářské společnosti odhlásili Češi z obavy před propuštěním z práce své děti z české školy a přeřadili je do školy německé. Matiční škola se zde přesto udržela a fungovala až do záboru pohraničí v roce 1938.

Po osvobození v roce 1945 byly německé školy uzavřeny a v budově někdejší menšinové školy v Dolních Sekyřanech sídlila posádka americké armády. Po jednání s jejím velitelem se vojsko 1. srpna 1945 přestěhovalo a škola byla zdejší firmou J. Killberger za 41 492 Kčs opravena. Část inventáře pak byla převezena z německé školy ve Vlkýši, část byla zakoupena. Slavnostní otevření dvoutřídní Obecné školy v Dolních Sekyřanech se konalo 8. září 1945. Ředitelem se stal Narcis Rejman, který tuto funkci zastával po celou dobu existence školy, a výpomocnou učitelkou Jarmila Chlebečková. Školní obvod tvořily obce Dolní a Horní Sekyřany, Vlkýš, Bítov, Popov a Radějovice. Od školního roku 1945–1946 sem začaly docházet také děti z Ostrova a Vrhavče. Při škole byla rovněž v říjnu 1945 založena mateřská školka a ustanoveno rodičovské sdružení. Na počátku roku 1946 zahájila svoji činnost místní školní rada se zástupci všech přiškolených obcí.

Kromě dětí českých osídlenců nebo reemigrantů ze SSSR a Rumunska byli do školy přijati také němečtí žáci, za jejichž rodiče se zaručila místní i okresní správní komise. Tyto děti, kterých bylo v I. třídě 14 z celkového počtu 20 dětí, nebyly pro neznalost vyučovacího jazyka v několika předmětech vůbec klasifikovány a podle záznamů v konferenčním protokolu nejevila většina z nich o vyučování žádný zájem. Aby se jejich prospěch a jazykové znalosti zlepšily, byly zařazovány do nižších oddělení.

Kvůli narůstajícímu počtu nových osídlenců byla škola v březnu 1946 rozšířena na trojtřídní a v lednu 1947 na čtyřtřídní. Ve školním roce 1948–1949 měla škola už pět tříd s pobočkami při I., II. a III. třídě a od školního roku 1947–1948 se pro nedostatek místností vyučovalo i v budově bývalé německé školy v Horních Sekyřanech. Pro přespolní žáky bylo od počátku zajištěno vyvažování polévek. Škola organizovala také ošacovací a stravovací akce, na které přispívala okresní péče o mládež a Československý červený kříž.

Na základě nového školského zákona č. 95 z roku 1948 byla škola přejmenována na Národní školu v Dolních Sekyřanech a o rok později došlo výnosem krajského národního výboru ze dne 20. 12. 1949, zn. 304/I-25/7-49-IV., ke změně názvu sídla školy na Národní škola v Heřmanově Huti.

Školská reforma v roce 1953 pak sloučila Národní školu v Heřmanově Huti a Střední školu ve Vlkyši v Osmiletou střední školu v Heřmanově Huti.

Počet žáků

1945–1946	49
1946–1947	107
1947–1948	196
1948–1949	221
1949–1950	225
1950–1951	227
1951–1952	220
1952–1953	205

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond Národní škola Heřmanova Huť tvoří 1 školní kronika, 1 konferenční protokol a 49 výkazů docházky a prospěchu. Dochované archiválie byly pravděpodobně po celou dobu existence školy uloženy v budově bývalé matiční školy. Nepodařilo se zjistit, jakým způsobem byly písemnosti ukládány, jelikož většina knih není označena evidenčním číslem.

Archiválie byly do okresního archivu předány dne 21. března 1986 při prohlídce a skartaci písemností na Základní škole v Heřmanově Huti (č. přírůstkové 679).

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Původcem fondu je Obecná škola v Dolních Sekyřanech (1945–1948), Národní škola v Dolních Sekyřanech (1948–1949) a Národní škola v Heřmanově Huti (1949–1953). Protože byla vždy zachována přímá kontinuita a měnil se pouze název instituce, jsou archiválie pokládány za písemnosti jednoho původce.

Současné pořádání a inventarizace proběhly na základě pravidel pro zpracování archivního materiálu (Metodické návody a instrukce pro zpracování archivního materiálu. Sborník archivních prací X, 1960, č. 2, s. 215–310), metodického návodu Archivní správy MV (Metodický pokyn pro vymezení archivních souborů škol ukládaných ve státních okresních archivech a archivech měst, Archivní správa MV v Praze dne 1. června 1999 – čj. AS/1-2-2020/99) a Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. 3. 2010. Při pořádání fondu bylo také přihlédnuto ke schématu Františka Hofmanna (Archivní časopis, 1956, s. 69–73).

V průběhu inventarizace nebyly vyřazeny žádné písemnosti. Celkový rozsah fondu činí 0,33 bm. Všechny archiválie jsou psané česky. Pamětní kniha (inv. č. 51) byla zařazena do I. kategorie, ostatní knihy do II. kategorie. Až na drobná poškození prachem se archiválie v době zpracování fondu nacházely ve vyhovujícím stavu, nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Fond Národní škola Heřmanova Huť poskytuje dostatek informací o fungování školy. Z dochovaných výkazů docházky a prospěchu lze získat obraz o počtu a složení žactva. Konferenční protokol a pamětní kniha, vedená v letech 1949–1953 ředitelem Narcisem Rejmanem, obsahují údaje o učitelské praxi, organizaci školy a mimoškolních činnostech. Vývoj školy v letech 1945–1949 je pak zachycen v kronice matiční školy v Dolních Sekyřanech, uložené ve fondu Obecná škola (česká) Dolní Sekyřany.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Archivní fond Národní škola Heřmanova Huť uspořádala a inventář k němu vypracovala Zuzana Kliková v dubnu 2010. Čistopis pomůcky zhotovila v lednu 2011 Zuzana Kliková ve Státním okresním archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích.

V Plasích 3. 1. 2011

Zuzana Kliková

Seznam použitých pramenů a literatury

- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis Archidioeceseos Pragensis*. Praha, 1934.
- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis Archidioeceseos Pragenae*. Praha, 1860.
- Bukačová, I. a kol. *Severní Plzeňsko II. Historicko-turistický průvodce č. 7*. Plzeň, 1997.
- Herzig, A. *Die Gemeinden des Landkreises Mies*. Dinkelsbühl, 1975.
- Klika, J. *Škola obecná v nejdůležitějších zákonech a nařízeních*. Praha, 1878.
- Myška, M. Podnikatel Hermann Dietrich Lindheim a počátky industrializace západních Čech. *Minulostí západočeského kraje XVIII*. Plzeň, 1982, s. 125–141.
- Pavlík, V. *85 let veřejného provozu místní dráhy Nýřany – Heřmanova Huť: 1905–1990*. Heřmanova Huť, 1990.
- Popis obecného školství v Království českém*. Praha, 1889.
- Popis obecného školství v Království českém*. Praha, 1894.
- Řeháček, K. *Češi a Němci na jihozápadě Čech 1880–1938*. Plzeň, 2002.
- Sbírka zákonů a nařízení republiky československé*, 1948 (částka 38, 21.4.).
- Sbírka zákonů a nařízení republiky československé*, 1953 (částka 18, 24. 4.).
- Statistický popis školních okresů Čech*. Praha, 1884.
- Státní oblastní archiv v Plzni: průvodce po archivních fondech – sv. 4*. Praha, 1975.
- Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích. *Obecná škola (česká) Dolní Sekyřany 1890–1938 (1949) /neuspořádáno/, školní kronika*.
- Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích. *Obecná škola (německá) Vlkyš 1890–1934 /neuspořádáno/, školní kronika*.
- Šafránek, J. *Školy české: obraz jejich vývoje a osudů*. 1. díl. Praha, 1913.
- Tyr, V. *Stříbrsko*. Plzeň, 1929.
- Věstník ministerstva školství a osvěty*, I., 1945, 3 (18), 7. 6. 1945.
- Věstník ministerstva školství a osvěty*, I., 1945, 10 (90), 16. 10. 1945.

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Č. ev. jednotky
I. Knihy			
1	Konferenční protokoly	1945–1953	K 1
2	Výkaz docházky a prospěchu I.	1945–1946	K 2
3	Výkaz docházky a prospěchu II.	1945–1946	K 3
4	Výkaz docházky a prospěchu III.	1945–1946	K 4
5	Výkaz docházky a prospěchu I.	1946–1947	K 5
6	Výkaz docházky a prospěchu II.	1946–1947	K 6
7	Výkaz docházky a prospěchu III.	1946–1947	K 7
8	Výkaz docházky a prospěchu IV.	1946–1947	K 8
9	Výkaz docházky a prospěchu I. A	1947–1948	K 9
10	Výkaz docházky a prospěchu I. B	1947–1948	K 10
11	Výkaz docházky a prospěchu II. A	1947–1948	K 11
12	Výkaz docházky a prospěchu II. B	1947–1948	K 12
13	Výkaz docházky a prospěchu III.	1947–1948	K 13
14	Výkaz docházky a prospěchu IV.	1947–1948	K 14
15	Výkaz docházky a prospěchu I. A	1948–1949	K 15
16	Výkaz docházky a prospěchu I. B	1948–1949	K 16
17	Výkaz docházky a prospěchu II. A	1948–1949	K 17
18	Výkaz docházky a prospěchu II. B	1948–1949	K 18
19	Výkaz docházky a prospěchu III. A	1948–1949	K 19
20	Výkaz docházky a prospěchu III. B	1948–1949	K 20
21	Výkaz docházky a prospěchu IV.	1948–1949	K 21
22	Výkaz docházky a prospěchu V.	1948–1949	K 22
23	Výkaz docházky a prospěchu I. A	1949–1950	K 23
24	Výkaz docházky a prospěchu I. B	1949–1950	K 24
25	Výkaz docházky a prospěchu II. A	1949–1950	K 25
26	Výkaz docházky a prospěchu II. B	1949–1950	K 26
27	Výkaz docházky a prospěchu III. A	1949–1950	K 27

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Č. ev. jednotky
28	Výkaz docházky a prospěchu III. B	1949–1950	K 28
29	Výkaz docházky a prospěchu IV.	1949–1950	K 29
30	Výkaz docházky a prospěchu V.	1949–1950	K 30
31	Výkaz docházky a prospěchu I. A	1950–1951	K 31
32	Výkaz docházky a prospěchu I. B	1950–1951	K 32
33	Výkaz docházky a prospěchu II.	1950–1951	K 33
34	Výkaz docházky a prospěchu III.	1950–1951	K 34
35	Výkaz docházky a prospěchu IV. A	1950–1951	K 35
36	Výkaz docházky a prospěchu IV. B	1950–1951	K 36
37	Výkaz docházky a prospěchu V.	1950–1951	K 37
38	Výkaz docházky a prospěchu I. A	1951–1952	K 38
39	Výkaz docházky a prospěchu I. B	1951–1952	K 39
40	Výkaz docházky a prospěchu II.	1951–1952	K 40
41	Výkaz docházky a prospěchu III.	1951–1952	K 41
42	Výkaz docházky a prospěchu IV.	1951–1952	K 42
43	Výkaz docházky a prospěchu V. A	1951–1952	K 43
44	Výkaz docházky a prospěchu V. B	1951–1952	K 44
45	Výkaz docházky a prospěchu I. A	1952–1953	K 45
46	Výkaz docházky a prospěchu I. B	1952–1953	K 46
47	Výkaz docházky a prospěchu II.	1952–1953	K 47
48	Výkaz docházky a prospěchu III.	1952–1953	K 48
49	Výkaz docházky a prospěchu IV.	1952–1953	K 49
50	Výkaz docházky a prospěchu V.	1952–1953	K 50
51	Školní kronika	1949–1953	K 51

Název archivní pomůcky:	Národní škola Heřmanova Huť
Značka archivního fondu:	NŠ Heřmanova Huť
Časový rozsah:	1945–1953
Počet evidenčních jednotek:	51 (51 úředních knih)
Počet inventárních jednotek:	51
Rozsah v bm:	0,33
Stav ke dni:	3. 1. 2011
Zpracovatel archivního fondu:	Zuzana Kliková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Zuzana Kliková
Počet stran:	10
Počet exemplářů:	4
Schválila:	Martina Matušková
	dne 3. 1. 2011 – č. j. SOAP/060-3/2011